

**L'ENSENYAMENT DEL CATALÀ A L'EUROPA CENTRAL I ORIENTAL: METODOLOGIES,
ESTUDIS I BONES PRÀCTIQUES**

Brno, 24 i 25 de març de 2017

PROGRAMA

Divendres, 24 de març

09.00 h. Acreditació dels participants

09.30 h. Inauguració

Tomáš Pospíšil, vicedegà de Relacions Internacionals de la Universitat Masaryk de Brno
Daniel Vázquez, vicedirector del Departament de Llengües i Literatures Romàniques de la Universitat Masaryk de Brno
Josep-Anton Fernández, cap de l'Àrea de Llengua i Universitats de l'Institut Ramon Llull

10.00 h. Els estudis catalans a la República Txeca

Elga Cremades i David Utrera, Universitat Masaryk de Brno

10.30 h. *Pausa – cafè*

11.00 h. Ponència 1. *Llibres de text, política econòmica i ideologia*

Pau Bori, Universitat de Belgrad

11.45 h. Sessió de treball - debat sobre la ponència 1

12.30 h. Comunicacions (sessió 1)

Fantasies nacionals. Com Catalunya s'ha narrat a si mateixa (1975-2016)

Anna Brasas, Universitat Estatal de Moscou

L'ensenyament d'Història de Catalunya a la República Txeca

Jiří Pešek, Universitat Masaryk de Brno

13.30 h. *Dinar*

14.30 h. Ponència 2. *Més enllà dels nivells A, B i C*

Jan Schejbal, Universitat Carolina de Praga

15.15 h. Sessió de treball - debat sobre ponència 2

16.00 h. *Pausa*

16.30 h. Comunicacions (sessió 2)

Més enllà de la música: l'ús del videoclip a l'aula

David Monzó, Universitat de Wrocław

L'autobiografia a l'aula: història o literatura?

Artur Garcia, Universitat de Zadar

Vespre. Visita guiada per la ciutat de Brno a càrrec d'estudiants del grau de Llengua i Literatura Catalanes de la Universitat Masaryk de Brno

Dissabte, 25 de març

09.00 h. Comunicacions (sessió 3)

La correcció d'errors en l'expressió oral des del punt de vista d'estudiants universitaris txecs i eslovacs

Cristina Rodríguez, Universitat Masaryk de Brno

Eines per a l'ensenyament del lèxic a la classe de CLE

Montserrat Galofré, Universitat Estatal de Sant Petersburg

10.00 h. Taula rodona sobre mètodes d'ensenyament de llengües a l'Europa Central i de l'Est

Valeria De Tomasso (italià), Universitat Masaryk de Brno

Asier Amezaga (basc), Universitat Masaryk de Brno

Zuzana Alcnaerová (anglès), Universitat Masaryk de Brno

Cristina Rodríguez (espanyol), Universitat Masaryk de Brno

11.00 h. Pausa – cafè

11.30 h. Ponència 3. *L'ensenyament de la gramàtica en una llengua estrangera: el cicle de la teoria i la pràctica*

Llorenç Comajoan, Universitat de Vic

12.15 h. Sessió de treball - debat sobre la ponència 3

13.00 h. Cloenda

Daniel Vázquez, vicedirector del Departament de Llengües i Literatures Romàniques de la Universitat Masaryk de Brno

Josep-Anton Fernández, cap de l'Àrea de Llengua i Universitats de l'Institut Ramon Llull

Ponències

Pau Bori (Universitat de Belgrad): "Llibres de text, política econòmica i ideologia"

En aquesta ponència presentaré el meu doctorat. La tesi versa sobre llibres de text, política econòmica i ideologia. En concret, examina les relacions entre els materials didàctics de català per a no catalanoparlants adults i aquesta última fase del capitalisme que anomenem neoliberalisme. En una primera part, s'explica l'evolució de l'ensenyament de llengües a Europa des d'una perspectiva socioeconòmica, incloent-hi també el cas del català des dels temps del *Digui, digui*. En una segona part, presentaré els resultats d'una anàlisi del contingut dels llibres de text actuals de català centrada en el neoliberalisme. Com a alternativa a les propostes instrumentals i economicistes predominants en l'ensenyament i els materials de llengües estrangeres, es proposarà retornar a mètodes més humanistes a les classes de català com a llengua estrangera.

Podeu consultar la tesi a: <http://www.tdx.cat/handle/10803/350798>

Jan Schejbal (Lectorat de català de Praga): "Més enllà dels nivells A, B i C"

No hi ha dubte que l'assoliment del nivell C garanteix un sòlid coneixement del català i que els estudiants són capaços de llegir, escriure i mantenir conversació en aquesta llengua. Però cada llengua, en aquest cas el català, ofereix una riquesa gairebé inesgotable d'expressions d'ús corrent, plenes de geni creatiu, que la fan més viva, ja siguin locucions i frases fetes, refranys i proverbis, etc. L'espai dedicat a les classes de gramàtica i conversació no abasta per endinsar-se en tota aquesta riquesa. Hi ha algunes maneres de com apropar-s'hi: es poden organitzar conferències i xerrades sobre aquests temes dintre de les activitats culturals del lectorat o un curs especial de traducció de la literatura en català a la llengua dels estudiants. El conferenciant, que és traductor, lexicògraf i pedagog, versarà sobre les seves experiències del Lectorat de català de Praga i sobre els requisits que han de reunir els diccionaris per ser una eina útil per al major nombre possible d'usuaris.

Llorenç Comajoan (Universitat de Vic): "L'ensenyament de la gramàtica en una llengua estrangera: el cicle de la teoria i la pràctica"

En aquesta conferència es tracta la relació entre teoria i pràctica en l'ensenyament-aprenentatge de segones llengües a partir de la discussió sobre la necessitat o no d'ensenyar gramàtica a l'aula. A partir d'estudis centrats en l'adquisició de les formes i usos del passat en català com a segona llengua, es defensa la necessitat d'establir lligams entre els investigadors, els docents, i els alumnes.

Comunicacions

1. Anna Brasas (Universitat Estatal de Moscou): "Fantasies nacionals. Com Catalunya s'ha narrat a si mateixa (1975-2016)"

Fantasies Nacionals. Com Catalunya s'ha narrat a si mateixa (1975-2016) és un projecte didàctic interdisciplinari dissenyat especialment per a l'alumnat russoparlant de nivells avançats en llengua catalana amb la finalitat d'obtenir un perfil polièdric i competent en catalanística i traductologia catalanes (doblatge i interpretació simultània i consecutiva).

Aquest seminari (4 tallers + una classe magistral del creador Ignasi Gozalo) neix amb la intenció d'exposar, analitzar i discutir el període democràtic contemporani espanyol en clau catalana, i alhora treballar aspectes lingüístics mitjançant les traduccions dels materials visionats en el marc de l'assignatura de Traducció Literària del Departament de Literatures Estrangeres, assignatura creada fa un any gràcies al projecte innovador de formació de joves traductors literaris realitzat el febrer de 2016.

Aquesta experiència didàctica s'emmarca novament en els programes de formació complementària del departament de Llengües Iberoromàniques de la Facultat de Filologia creats principalment per a la

professionalització de l'alumnat en catalanística. Aquests programes de formació específica esdevenen una eina imprescindible per assegurar la permanència, consolidació i desenvolupament de la catalanística a la universitat i, a més a més, fidelitzar i captar nou alumnat d'estudis catalans. En aquest sentit, explicarem les estratègies i la metodologia emprades per assolir amb èxit els propòsits citats.

Aquesta presentació té com a finalitat explicar la raó per la qual són importants aquests programes, el seu desenvolupament, els criteris i objectius pedagògics amb què s'han basat i els resultats obtinguts al llarg de les sessions, a banda del ressò i la implementació de possibles noves assignatures especialitzades en catalanística.

2. Jiří Pešek: "L'ensenyament d'Història de Catalunya a la República Txeca"

L'objectiu d'aquesta comunicació és compartir l'experiència de l'ensenyament de l'assignatura Història de Catalunya a la Universitat Masaryk de Brno (República Txeca). La comunicació intentarà, en primer lloc, repassar breument la situació actual de l'ensenyament de la història i cultura catalanes a les principals universitats del país. També dedicarà espai a l'interès dels estudiants txecs per la història i situació (sobretot política) actual de Catalunya dels últims anys (treballs de màster). No obstant això, la comunicació se centrarà bàsicament en les dues assignatures d'Història de Catalunya que s'imparteixen a la Universitat Masaryk, donant a conèixer les principals eines, els materials i els enfocaments amb els quals es treballen i treballaran en el futur aquestes dues assignatures.

3. David Monzó: "Més enllà de la música: l'ús del videoclip a l'aula"

En síntesi, es tracta d'una proposta en què es treballa el lèxic, la sintaxi i la gramàtica (així com la comprensió auditiva i l'expressió oral i escrita) a partir de videoclips musicals, però principalment a partir de la imatge, i no de l'àudio (encara que també és important per a la primera part de la proposta).

Amb el videoclip de la cançó *Aniversari* (Manel) vam treballar les notícies a la premsa relacionades amb crims. Després d'una pluja d'idees per activar coneixements i de presentar el vocabulari necessari sobre el tema, van veure el videoclip i vam fer un interessant debat sobre la història que contenen les imatges, tot fent servir el nou vocabulari i diferents estructures per aconsellar, opinar, fer suposicions... (especialment amb les formes del subjuntiu) que havíem treballat a les classes anteriors. Tot seguit, vam treballar els connectors textuais i el discurs indirecte (amb les seves correlacions verbals) i, com a tasca final (i darrer instrument d'avaluació), els alumnes havien de crear una història a partir de les conclusions a les quals havien arribat després de veure el videoclip i escriure una notícia per a la premsa amb aquests fets, fent servir tot el que havien après al llarg del tema. Com que l'experiència va funcionar molt bé, posteriorment la vam repetir per treballar el lèxic de les relacions humanes i les cartes personals amb els videoclips *Preferiria no fer-ho* i *Ja no ens passa* (Els Amics de les Arts).

En resum, es tracta de fer servir a classe aquestes produccions audiovisuals, deixant una mica de banda el que es diu (amb paraules) per centrar-nos en les coses que ens transmeten les imatges. Una forma diferent de treballar el lèxic, la gramàtica i tots els recursos que necessiten els alumnes per poder comunicar-se oralment i per escrit.

4. Artur Garcia (Universitat de Zadar): "L'autobiografia a l'aula: història o literatura?"

La idea d'aquest projecte didàctic neix del Treball Final de Grau del Màster de formació de professorat que vaig cursar el curs 2014-2015 a la Universitat de Barcelona. Cercant un enfocament original per a l'ensenyament de la literatura catalana vaig anar a parar a la figura d'Avel·lí Artís-Gener, altrament conegut com a "Tísner". Sobretot m'interessava la seva vessant com a autobiògraf. Les seves memòries (*Viure i veure*) van ser un fenomen editorial en el moment de la seva aparició, però ara són pràcticament introbables (com tantes altres obres importants de la literatura catalana, val a dir).

Aplicat a la didàctica de la literatura, Artís-Gener es presenta com un autor amb un enorme potencial. M'agradaria destacar-ne, com a resum, quatre punts principals que en fan atractiu el seu estudi. Primer, perquè el gènere autobiogràfic no acostuma a formar part del cànon de lectures habituals, de manera que, només pel que fa al gènere, ja resulta, d'entrada, una descoberta. Segon, perquè el seu caràcter polifacètic (escriptor, ninotaire, "crucigramista"...) permet encarar el seu estudi des de múltiples punts de vista —partint, sempre, des del fet lingüístic. Tercer, perquè presenta un model de català literari interessantíssim, que va del cultisme a l'expressió col·loquial més genuïna, a més de mostrar, sovint, un sentit de l'humor extraordinari. I, quart, perquè de manera indubtable la seva vida fou marcada per la guerra civil i el posterior exili a Mèxic de vint-i-cinc anys.

Aquest últim punt entronca amb l'àmbit en el qual vaig posar en pràctica aquest projecte. Salvant les distàncies físiques i temporals, els alumnes de la Universitat de Zadar són, actualment i en la seva majoria, persones nascudes durant la Guerra dels Balcans. Tot i no viure-la en primera persona, tots coneixen les conseqüències lamentables d'aquest tipus de conflictes bèl·lics (exili inclòs). Les memòries d'Artís-Gener, més enllà dels efectes identificadors que poden tenir en els alumnes, són una mostra també d'una part de la història de Catalunya de la qual no s'acostuma a parlar: la dels catalans que van haver de fer gran part de la seva vida a l'estranger i que van contribuir, en conseqüència, a estrènyer vincles amb altres cultures. Una tasca no tant diferent de la dels nostres alumnes, que aprenen sobre una llengua i la seva cultura, també des de la distància.

5. Cristina Rodríguez (Universitat Masaryk de Brno): "La correcció d'errors en l'expressió oral des del punt de vista d'estudiants universitaris txecs i eslovacs"

Dins de l'aprenentatge de llengües estrangeres, l'error és un tema que ha preocupat des de sempre tant a professors com a estudiants. Des de la Lingüística Aplicada les investigacions dedicades a aquesta problemàtica acostumen a donar pautes i recomanacions per a l'actuació del professor a classe, més enllà de l'aspecte purament formal de la llengua. Malgrat això, existeixen altres camps d'interès que també s'han d'explorar més, com la percepció que tenen els estudiants de les nostres correccions, concretament en l'expressió i la interacció orals. Són útils per a ells? Són adients? Com es senten els estudiants quan corregim els seus errors a classe? Com pot esbrinar el professor l'impacte real de les seves correccions?

L'objectiu principal d'aquesta comunicació és donar resposta a aquestes preguntes a través de la reflexió sobre les creences i les actituds d'un grup d'estudiants txecs i eslovacs d'espanyol com a llengua estrangera a nivell universitari. En primer lloc, analitzarem en què consisteix la realimentació correctiva (Balcárcel 2006) i la seva vinculació amb el tractament de l'error a les classes d'idiomes. A continuació, presentarem l'estudi pràctic dut a terme al departament de Llengües i Literatures romàniques de la Universitat Masaryk de Brno (República Txeca) amb 83 estudiants que, de forma voluntària, han participat en una enquesta per conèixer el seu punt de vista i les seves actituds sobre les correccions dels seus errors en l'expressió oral. En darrer lloc, comentarem els resultats de l'estudi per tal d'extreure les conclusions que ens permetran reafirmar les nostres creences o bé replantejar-nos la nostra metodologia de correcció dels errors a classe.

6. Montserrat Galofré (Universitat Estatal de Sant Petersburg): "Eines per a l'ensenyament del lèxic a la classe de CLE"

L'objectiu de la comunicació és donar eines als professors de CLE per tal de tenir diferents recursos a l'hora d'ensenyar el lèxic a l'aula i al mateix temps que els alumnes el fixin al més ràpid possible. No es tracta d'una reflexió teòrica dels mètodes i enfocaments ja existents, sinó abordar el tema des d'un punt de vista pràctic, és a dir, donar a conèixer les principals estratègies utilitzades tant pels alumnes a l'hora d'aprendre el lèxic com pels professors a l'hora d'ensenyar-lo. Tal informació s'obté a partir de la realització de petites enquestes sobre el mètode més eficaç per a cada persona, situació i nivell. Cal tenir en compte que els professors assistents al col·loqui exerceixen la docència a països en què les respectives llengües no són romàniques; aquest fet comporta que el lèxic de la L1 no tingui similitud, en la majoria dels casos, amb el lèxic de la L2, en aquest cas el català, fet que pot dificultar-ne el procés de memorització.

En segon lloc, mostraré algunes propostes didàctiques diferents i originals per tractar el vocabulari a l'aula de CLE i així donar idees als professors i, per últim, faré una petita anàlisi del tractament del vocabulari que fan els

principals manuals de CLE. Si el temps ho permet, seria molt útil fer una posada en comú i compartir les experiències d'altres professors pel que fa a ensenyar vocabulari a l'aula i així saber quines estratègies tenen per tal que els alumnes automatitzin, fixin i facin servir correctament el lèxic après.

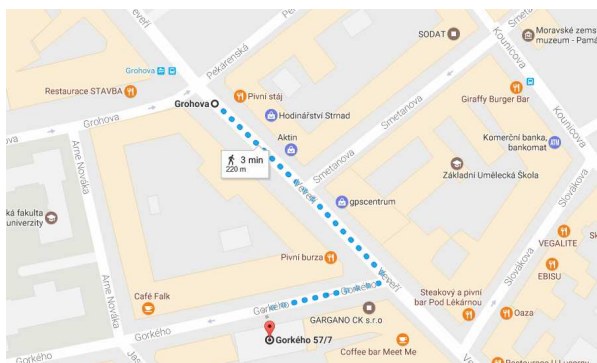
Informació pràctica

El col·loqui tindrà lloc a la Facultat de Lletres de la Universitat Masaryk i, concretament, al Departament de Llengües i Literatures Romàniques (Gorkého, 7).

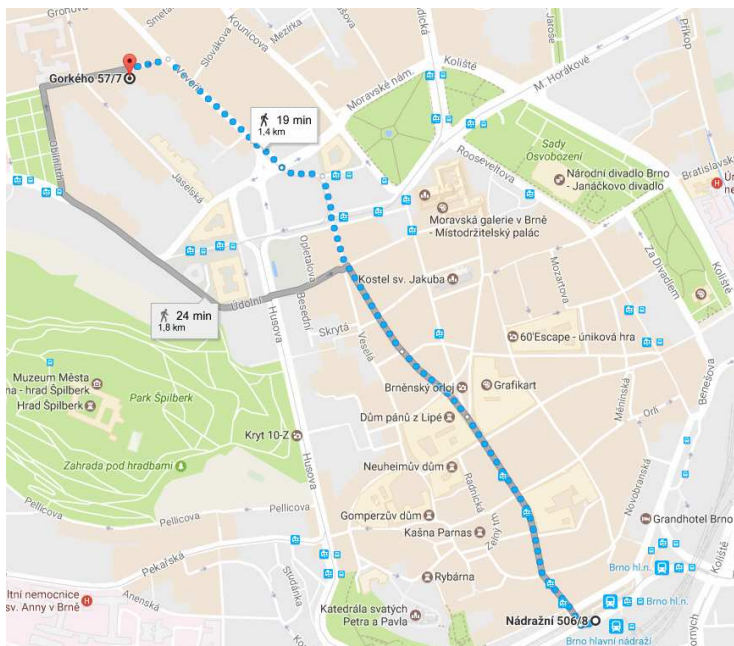
Com arribar-hi?

Des de l'estació de tren o d'autobús:

- Podeu agafar el tramvia 12 en direcció a Technologický Park i baixar a la parada Grohova. Des d'allí, només cal recular una mica pel carrer Veverí fins a Gorkého.

- També es pot anar a peu des de l'estació fins a la Facultat, pujant pel carrer Masarykova, passant per la plaça Svobody, el carrer Češská, la plaça Žerotinovo i el carrer Veverí.

Des de l'hotel Slavia:

- Cal anar cap al carrer Česká, travessar la plaça Žerotinovo i pujar pel carrer Veverí fins a Gorkého.

